

ДОДАТКОВІ ОБСТАВИНИ, ЩО ПІДЛЯГАЮТЬ ВСТАНОВЛЕННЮ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ПОРУШЕНЬ ВИМОГ ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ

Грига М.А., науковий співробітник наукової лабораторії з проблем досудового розслідування ННІ № 1 НАВС, кандидат юридичних наук.

Характерною особливістю розслідування порушень встановлених законодавством вимог пожежної безпеки є необхідність збору відомостей про функціонально-технічні умови в обстановці об'єкта напередодні пожежі. Такі дані важливі для визначення істинної причини пожежі та надання правильної кваліфікації подіям, що відбулися. Адже сама пожежа у подібних порушеннях є вже наслідком злочинної діяльності (а частіше – бездіяльності) відповідальної особи.

Обстановку, що передувала пожежі та визначала ступінь дотримання вимог пожежної безпеки на об'єкті, характеризують наступні дані:

1) пожежно-технічна характеристика об'єкта, на якому сталася пожежа, яка повинна містити опис конструктивно-планувальних особливостей об'єкта, таких як площа, поверховість, ступінь вогнестійкості, кількість та взаємне розміщення приміщень, розміщення освітлювальної та силової електромережі, розташування газо- та водопроводів, систем вентиляції та кондиціонування повітря і т. п.). Ця інформація, як правило, повинна бути відбита у протоколі огляду місця події та додатках до нього, а також у технічних документах, вилучених у ході виїмки;

2) інформація про легкозаймисті речовини та матеріали, які знаходилися на об'єкті пожежі та у зоні горіння, адже їх наявність впливає на виникнення, швидкість та напрямок розповсюдження горіння, тому необхідно встановити місця розміщення, кількість, характер і стан таких речовин та матеріалів. Ця інформація може бути

відбита у протоколі огляду та додатках до нього (схемах, планах і т. п.), а також з'ясована у процесі допиту осіб, що мають безпосереднє відношення до даного об'єкта, встановлена шляхом вивчення вилученої документації, що характеризує технологічний процес та інші особливості об'єкта;

3) особливості технологічного процесу на об'єкті – ці дані повинні характеризувати розміщення, характер та умови експлуатації різноманітного технологічного обладнання та установок, а також їхнє відношення до причини виникнення пожежі. Такі дані відбиваються у протоколах огляду, допиту осіб, що мають безпосереднє відношення до об'єкта, та можуть бути підтверджені вилученою документацією, що характеризує роботу тієї чи іншої установки;

4) події та обставини, які безпосередньо передували виникненню пожежі – це додаткові обставини або події, які відбувалися безпосередньо перед виникненням пожежі (проведення масових заходів, аварійно-відновлювальних, ремонтних та вогневих робіт тощо), і у сукупності з обставинами, що склалися раніше, призвели до пожежі [1];

5) наявність відповідної технічної та нормативно-технічної документації: наказів про призначення осіб, відповідальних за пожежну безпеку підрозділів (цеху, складу, лабораторії, будівлі, приміщення, дільниці, установки та ін.); переліків категорій за вибухонебезпечністю і пожежонебезпечністю всіх виробничих та складських приміщень, а також класи вибухонебезпечних і пожежонебезпечних зон, у тому числі для відкритих технологічних установок та споруд; планів ліквідації пожеж і аварій для кожного технологічного об'єкта, пов'язаного зі зливом, наливом, перекачуванням та зберіганням нафтопродуктів та ін.;

8) інформація про створення на підприємстві пожежно-технічної комісії та добровільної пожежної дружини; забезпеченість підприємства пожежною технікою, вогнегасними засобами, їх збереження та підтримання у справному стані, доступ до них у будь-який час доби;

9) дані про проведення необхідних інструктажів осіб (наприклад, робітників, які виконують вогневі роботи на об'єкті), підписи у журналах обліку проведення інструктажів, виконання робіт

відповідно до наряду-допуску на проведення вогневих робіт на вибухонебезпечних та пожежонебезпечних об'єктах [2, с. 69–72].

Основними джерелами інформації про обстановку на об'єкті напередодні пожежі можуть бути, у першу чергу, різноманітні технічні та нормативно-технічні документи:

- документи, що закріплюють відповідність стану пожежної безпеки на об'єкті встановленим вимогам;
- документи про призначення осіб, відповідальних за дотримання вимог пожежної безпеки на об'єкті та їх правовий статус;
- документи, пов'язані з проведенням інструктажів та перевірок знань з питань пожежної безпеки;
- документи, пов'язані із забезпеченням належного функціонування установок пожежної автоматики та іншого приладдя;
- плани (схеми) евакуації на випадок пожежі;
- документи, що регулюють діяльність пожежно-технічної комісії та добровільної пожежної дружини (команди) на об'єкті (за їх наявності);
- документи, отримані за результатами перевірок органами, на які покладені функції державного контролю із забезпечення пожежної безпеки.

Таким чином, крім обставин, визначених у ч. 1 ст. 91 КПК України (Обставини, які підлягають доказуванню у кримінальному провадженні), при розслідуванні означених порушень необхідно встановити, чи відповідали функціонально-технічні умови в обстановці об'єкта напередодні пожежі встановленим законодавством вимогам пожежної безпеки, що дозволить встановити реальну причину пожежі, а відтак – здійснити правильну кваліфікацію злочину.

Список використаних джерел:

1. Колесніков В. В. Обставини, що підлягають встановленню при розслідуванні злочинів, пов'язаних з пожежами / В. В. Колесніков // Вісник Національного університету внутрішніх справ. – 2004. – № 27. – С. 48–52.

2. Федор А. И. Особенности доказывания при расследовании пожаров и взрывов на объектах нефтегазового комплекса : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 / А. И. Федор. – М., 2001. – 170 с.